MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN VASTINE
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI REHULAIN MUUTTAMISESTA (HE 70/2019 VP)

Maa- ja metsätalousministeriö on tutustunut valiokuntaan saapuneisiin lausuntoihin ja toteaa vastineenaan seuraavaa:

Kyseessä on teknisluonteinen rehulain muutos, jolla lakiin tehdään 14.12.2019 sovellettavaksi tulevan EU:n valvonta-asetuksen voimaantulosta johtuvia muutoksia sekä kansallisen lainsäädännön vaatimat päivitykset. Muutokset ovat pitkälti teknisluonteisia. Vuonna 2020 käynnistetään rehulain kokonaisuudistuksen valmistelu, jossa lainsäädäntökokonaisuus käydään laajemmin läpi.

Hankkija Oy on esittänyt lausunnossaan, että 23 c §:n mukainen vastuu maahantuotavien rehujen salmonellavalvonnasta olisi jatkossakin selkeästi Ruokavirastolla.

> *Tullin ja Ruokaviraston roolia rehujen salmonellavalvonnassa ei esitetä muutettavaksi. Ruokavirasto vastaa jatkossakin rehujen salmonellavalvonnasta, kuten näytteenotosta.*

Ruokavirasto on esittänyt lausunnossaan, että salassa pidettävien tietojen luovutusta koskevaan pykälään (35 §) lisättäisiin mahdollisuus luovittaa tietoja rehulain mukaisten valvontaviranomaisten ja syyttäjä-, poliisi ja tulliviranomaisten lisäksi myös Verohallinnolle sen laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Samoin tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta koskevaan pykälään (34 §) lisättäisiin toimivaltaiselle viranomaiselle oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamisesi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta, toimijoilta ja muilta, joita rehulaissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt velvoitteet koskevat.

> *Käsillä olevassa esityksessä on pyritty tekemään välttämättömät EU:n uudesta valvonta-asetuksesta johtuvat muutokset sekä tarvittavat kansalliset teknisluonteiset päivitykset. Viranomaistoimivaltuuksien lisääminen edellyttäisi kattavampaa selvitystä ja laajempaa lausuntokierrosta, mihin tämän esityksen puitteissa on ollut mahdollista ryhtyä. Ruokaviraston esittämiä toivomuksia tullaan selvittämään rehulain kokonaisuudistuksen yhteydessä.*

Ruokavirasto on esittänyt, että rehulaissa ei ole viittausta tuontivalvontalakiin, mikä voi aiheuttaa epäselvyyttä tuontisäädösten kokonaisuudesta rehuja tuoville yrityksille.

> *Esitetyn 4 §:n (Suhde muuhun lainsäädäntöön) muutoksessa viitataan rehujen tuonnin ja tuonnin valvonnan osalta tuontivalvontalakiin. Viittaus vastaa voimassaolevaa viittausta eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettuun lakiin, joka kumotaan tuontivalvontalailla. Pykälässä toteutetaan lain kannalta relevantit viittaukset myös muuhun lainsäädäntöön kuten säteilylakiin, geenitekniikkalakiin ja lääkelakiin. Ministeriö ei näe tarpeelliseksi poiketa nykyisestä viittauskäytännöstä.*

Oikeusministeriö on esittänyt lausunnossaan, että 24 §:n 3 momentin maininta hyvän hallinnon periaatteisiin voi aiheuttaa tarpeetonta epäselvyyttä. Viittausta hallinnon yleislakeihin ei perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan enää nykyisin ole välttämätöntä sisällyttää julkisen hallintotehtävän antamista koskevaan lakiin.

> *Ministeriö esittää, että mainittu 3 momentti poistetaan esityksestä tai mikäli valiokunta katsoo tarpeelliseksi, vaihtoehtoisesti muotoillaan se oikeusministeriön ehdottamalla tavalla, jolloin se kuuluisi seuraavasti:*
>
> Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan hänen hoitaessaan edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019) ja di-

gitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia (306/2019). Valtuutetulle tarkastajalle annettujen ja tarkastajan laatimien asiakirjojen julkisuudesta, tarkastajan vaitiolovelvollisuudesta ja asiakirjan julkisuuden toteuttamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomioita myös 34 §:n säännökseen kotirauhan piirissä tehtävästä tarkastuksesta ja esittää säännökseen tarkennuksia.

Mainittu 34 §:n säännös vastaa voimassaolevaa säännöstä, eikä siihen ole esityksessä ehdotettu muutosta. Tarkastustoimivaltuuksien muuttaminen edellyttäisi asian laajempaa selvittämistä yhdessä valvontaviranomaisten kanssa, eikä ministeriö nyt näe perustelluksi lähteä muuttamaan vallitsevaa oikeustilaa vaan esittää pitäytymistä nykyisessä muotoilussa. Viranomaisvaltuudet ovat yksi rehulain kokonaisuudistuksessa käsiteltävistä asioista, minkä yhteydessä tarkastustoimivaltaan tullaan paneutumaan tarkemmin.

Oikeusministeriö on esittänyt myös, että 35 §:n muotoilu ei vastaa perustuslakivaliokunnan tietojen luovuttamista koskevaa käytäntöä. Luovutettavia tietoja ei ole yksilöity, eikä niiden luovuttamisen edellytykseksi ole asetettu tietojen välttämättömyyttä säännöksessä mainittujen tarkoitusten kannalta.

Mainittu säännös vastaa voimassaolevaa säännöstä sillä erotuksella, että sen sisältävät säännösviittaukset on päivitetty vastaamaan nykytilaa. Itse säännöksen sisältöä ei esityksessä ole ehdotettu muutettavaksi. Säännöksen 1 momentissa viitataan viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin sekä valvonta-asetuksen 8 artiklaan, jotka jo sinänsä asettavat tiukat vaatimukset tiedon luovuttamiselle.

Mikäli valiokunta kuitenkin katsoo tarpeelliseksi, voidaan välttämättömyysedellytys kirjoittaa auki säännökseen seuraavasti:

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, valvonnassa saatuja tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa, mikäli se on välttämätöntä viranomaisen laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi:
1) 23 ja 23 a—23 c §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;
2) syyttäjä, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi.

Poliisihallitus on lausunnossaan ottanut kantaa esitettyyn virka-apusäännökseen ja sen täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukseen, päätösvaltaan, virka-avun pyytämiseen oikeutettuihin sekä virka-avun maksullisuuteen. Julkisen vallan käyttämistä koskevista säännöksistä tulisi yksiselitteisesti käydä ilmi, mihin, mitä varten ja minkälaista julkista valtaa viranomainen voi käyttää.

Esityksessä on käytetty vakiomuotoista virka-apusäännöstä, jollaista käytetään muun muassa elintarvikelaissa, sivutuotelaissa, siemenlaissa ja tietosuojalaissa. Ministeriö ei näe aihetta poiketa vallitsevasta käytännöstä.